

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

Найменування центрального органу управління освітою, власника

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. директора

Алла АДАМЕНКО

« 02 »

09

2022р.

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

Назва навчальної дисципліни

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

підготовки

фахового молодшого бакалавра

Назва освітньо-професійного ступеня

спеціальності

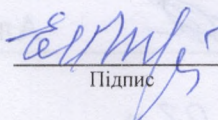
051 Економіка

Шифр і назва спеціальності

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Київським авіаційним фаховим коледжем

Повне найменування вищого навчального закладу

Розробник:

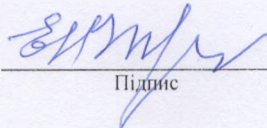
 О. Діденко — викладач
Підпис вищої комісії

Схвалено на засіданні циклової комісії
професійної та практичної підготовки

Назва циклової комісії

Протокол № 1, від «02» 09 2022р.

Голова циклової комісії

 О. Діденко
Підпис Прізвище та ініціали

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Економічний аналіз» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра спеціальності «Економіка».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: виробнича і фінансово-господарська діяльність організацій.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення предмету ґрунтується на знанні з таких дисциплін як «Політична економія», «Маркетинг», «Фінанси підприємства», «Статистика» та пов'язана з дисциплінами, які характеризують об'єкт управління або окремі його функції – економічні, фінансові, облікові та юридичні.

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1. Предмет і види економічного аналізу.
2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу.
3. Методика факторного аналізу.
4. Інформаційна база та організація економічного аналізу.
5. Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг.
6. Аналіз виробничих ресурсів та організаційно-технічного рівня підприємства.
7. Аналіз витрат на виробництво продукції.
8. Аналіз фінансових результатів і рентабельності.
9. Аналітичне обґрунтування виробничої програми та оцінювання її виконання.
10. Аналіз реалізації продукції та виконання договірних зобов'язань.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Економічний аналіз» є: засвоєння знань про системне оцінювання діяльності організацій, виявлення внутрішніх резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Економічний аналіз» є: вивчення сучасних методик економічного аналізу із застосуванням математичних і статистичних прийомів та методів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- методи і методику економічного аналізу;
- поняття попиту, обсягу реалізації продукції;
- показники виробничих ресурсів, основних і оборотних засобів;
- показники фінансового стану.

вміти:

- аналізувати обсяг реалізації продукції;
- аналізувати виробничі ресурси;
- аналізувати витрати;
- аналізувати фінансові результати;
- аналізувати фінансовий стан підприємства.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **108** годин за навчальним планом.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни:

Тема 1. Предмет і види економічного аналізу

Економічний аналіз як галузь економічної науки. Основні етапи розвитку економічного аналізу. Його роль в управлінні господарством і підвищенні ефективності виробництва. Економічний аналіз в умовах ринкової економіки.

Господарська діяльність як предмет економічного аналізу. Об'єкти та суб'єкти аналізу. Зміст аналізу. Умови, які спонукали розвиток аналізу на підприємствах. Використання в економічному аналізі системи показників.

Основні категорії економічного аналізу. Ресурси, фактори (чинники), резерви виробництва, їх класифікація.

Завдання економічного аналізу. Оцінка результатів господарської діяльності. Сприяння управлінню та контролю виробництва. Пошук і виявлення резервів, заходи для їх реалізації з метою підвищення ефективності виробництва.

Види та напрями економічного аналізу. Оперативний аналіз. Перспективний аналіз. Техніко-економічний і фінансово-економічний аналіз. Міжзаводський, або порівняльний, аналіз. Функціонально-вартісний і системний аналіз.

Місце економічного аналізу господарської діяльності в системі наук. Його зв'язок з політичною економією, галузевими економіками, маркетингом, організацією виробництва та управління, фінансуванням, банківською справою, статистикою, бухгалтерським обліком, аудитом тощо.

Тема 2. Методичні прийоми економічного аналізу

Визначення методу. Класифікація методів. Метод економічного аналізу. Аналітичний метод і принципи економічного дослідження.

Порівняння, його застосування в аналізі. Види порівнянь. Вимоги, які пред'являються до забезпечення порівняльності даних. Прийоми нейтралізації цінового фактора, обсягу виробництва, структури та асортименту тощо.

Моделювання. Види моделей. Використання моделювання в економічному аналізі.

Балансові зіставлення. Застосування цього методу для перевірки узгодження й вірогідності звітних фактів.

Статистичні методи, які застосовуються в аналізі. Табличний метод. Особливості побудови аналітичної таблиці. Використання табличного методу в аналізі. Прийоми групування середніх і відносних величин. Графічні методи.

Економіко-математичні методи, які застосовуються в економічному аналізі, їх класифікація. Лінійне і динамічне програмування, теорія масового обслуговування, транспортна задача та інші. Особливості використання в аналізі господарської діяльності та сфери його застосування.

Соціологічні та інші методи, які застосовуються в економічному аналізі. Активний метод дослідження. Опитування об'єктів аналізу. Проведення експерименту.

Тема 3. Методика факторного аналізу

Поняття, типи і завдання факторного аналізу. Класифікація і систематизація факторів в економічному аналізі. Основні типи детермінованих факторних моделей. Способи перетворення факторних моделей. Елімінування як метод розрахунку впливу факторів. Способи елімінування: ланцюгових підстановок, абсолютних і відносних різниць та перерахунків. Інтегральний та логарифмічний методи.

Тема 4. Інформаційна база та організація економічного аналізу

Зміст і поняття інформації. Інформація як важливий ресурс сучасної ринкової економіки. Система техніко-економічних показників як база економічного аналізу. Вимоги, яким має відповідати система інформації обліку та звітності. Накопичення, обробка, систематизація, зберігання та використання аналітичної інформації. Використання ЕОМ в економічному аналізі.

Поняття і загальні методологічні принципи організації аналізу. Форми та методи організації аналітичної роботи. Особливості організації проведення аналізу статистичними, фінансово-кредитними і керівними організаціями. Планування, виконання та контроль окремих робіт і аналізу в цілому. Залучення виконавців аналізу, узгодження їх дій та заохочення.

Основні етапи і послідовність проведення аналізу господарської діяльності. Принципи складання програм аналізу. Добір, перевірка та аналітична обробка економічної інформації. Узагальнення, оцінка та письмове оформлення результатів аналізу. Формування пропозицій за результатами аналізу та контроль за їх реалізацією.

Тема 5. Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг

Значення та завдання аналізу виробництва продукції, робіт і послуг. Загальна схема і послідовність проведення аналізу. Система показників продукції та обсягів виробництва. Фактори виробництва продукції. Інформаційна база аналізу.

Аналіз обсягу виробництва продукції в натуральному та вартісному вимірі. Аналіз динаміки обсягу виробництва продукції. Вимірювачі, які використовуються для обчислення динаміки показників. Аналіз впливу екстенсивних та інтенсивних факторів на динаміку показників, методика їх розрахунку.

Аналіз асортименту і структури випуску продукції. Аналіз якості продукції і робіт. Показники якості. Сортність і методика її аналізу. Аналіз впливу зміни якості на економічні показники роботи підприємства. Аналіз виробничого браку підприємства. Аналіз комплектності та ритмічності роботи підприємства. Пошук резервів збільшення обсягів випуску продукції.

Тема 6. Аналіз ресурсозабезпечення підприємства та оцінювання ефективності використання ресурсів

Значення і завдання аналізу. Загальна схема аналізу. Джерела інформації. Аналіз забезпечення підприємства трудовими ресурсами. Аналіз використання робочої сили. Аналіз використання робочого часу. Показники та аналіз динаміки продуктивності праці. Аналіз впливу трудових та організаційно-технічних факторів на динаміку продуктивності праці. Аналіз трудомісткості продукції, що випускається. Аналіз резервів продуктивності праці та випуску товарної продукції за рахунок кращого використання трудових ресурсів.

Аналіз показників складу, структури і технічного стану основних фондів. Показники забезпеченості підприємства устаткуванням, виробничими площами та іншими основними фондами. Аналіз динаміки оновлення та модернізації основних фондів, фондоозброєності праці. Оцінка інвестиційної активності підприємства. Аналіз використання основних фондів. Класифікація показників використання основних фондів. Аналіз фондівіддачі та факторів її зміни. Аналіз ефективності використання та освоєння виробничих потужностей. Аналіз використання виробничого устаткування. Методика визначення та розрахунку резервів збільшення випуску продукції. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами та ефективності їх використання. Аналіз потреби підприємства в матеріальних ресурсах і рівня виробничих запасів. Фактори, що впливають на рівень складських запасів підприємства. Аналіз показників використання матеріальних ресурсів та оцінка динаміки матеріаломісткості продукції. Аналіз факторів зміни матеріаломісткості продукції та виявлення резервів її зниження та підвищення ефективності виробництва.

Тема 7. Аналіз витрат на виробництво продукції

Значення, завдання та система інформаційного забезпечення аналізу витрат на підприємстві. Класифікація видів витрат і об'єктів аналізу. Система показників рівня витрат і собівартості продукції. Загальна схема формування витрат підприємства та їх аналізу.

Напрями аналізу витрат на підприємстві за елементами витрат і статтями калькуляції, за залежністю від обсягу виробництва та збуту продукції, за місцями виникнення витрат, за об'єктами калькуляції.

Аналіз собівартості продукції за статтями витрат. Аналіз матеріальних витрат. Аналіз витрат на заробітну плату та використання фонду оплати праці. Аналіз середньої заробітної плати. Непродуктивні виплати по фонду заробітної плати. Аналіз комплексних статей витрат. Аналіз інших статей собівартості. Аналіз собівартості окремих виробів. Фактори формування собівартості виробів і методи їх аналізу.

Тема 8. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Поняття фінансового результату діяльності підприємства. Місце прибутку в системі узагальнюючих вартісних показників, його значення в оцінці й стимулюванні економічної ефективності підприємства. Чистий прибуток і його складові. Вплив окремих груп фінансових результатів і витрат на розмір чистого прибутку.

Чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг). Аналіз операційних доходів і збитків. Аналіз розподілу прибутку. Визначення суми чистого прибутку, який залишається у розпорядженні підприємства. Фактори, які впливають на розмір чистого прибутку: їх класифікація на залежні й незалежні від діяльності підприємства.

Аналіз показників рентабельності: загальної рентабельності виробництва, реалізованої продукції, окремих виробів. Фактори зміни рентабельності, резерви зростання.

Взаємозв'язок фінансового стану підприємства і результатів його виробничої і збутової діяльності. Характеристика бухгалтерського балансу як основного джерела інформації для оцінки фінансового стану підприємства: зміст, оцінка та аналітичне значення окремих статей балансу. Аналітичне групування статей.

Визначення фінансового стану підприємства. Визначення платоспроможності підприємства за балансом та іншими джерелами інформації. Поточна та очікувана платоспроможність. Фактори, що впливають на фінансовий стан організації. Основні заходи для стабілізації фінансового стану підприємства.

Аналіз майна підприємства та джерел його покриття. Аналіз змін у складі та структурі активів балансу на конкретну дату та у динаміці.

Оцінка співвідношення основного та оборотного капіталу. Аналіз структури основних і оборотних активів. Оцінка причин змін, які сталися в структурі активів, та їх впливу на платоспроможність і фінансову стійкість підприємства.

Аналіз матеріальних оборотних активів, виявлення надлишкових і непотрібних запасів, визначення шляхів їх скорочення. Аналіз дебіторської заборгованості: за обсягом, складом, структурою та строками її виникнення (за даними аналітичного обліку).

Аналіз пасивів підприємства. Визначення за балансом власних оборотних коштів. Аналіз залучених коштів за строками їх погашення.

Аналіз фінансової стійкості та ліквідності підприємства. Відносні показники фінансової стійкості, методи їх визначення та оцінка досягнутого рівня.

Аналіз оборотності оборотних активів і причин її зміни. Визначення суми ефекту від її зміни.

Узагальнення результатів аналізу фінансового стану підприємства та визначення шляхів його фінансового оздоровлення.

Тема 9. Аналітичне обґрунтування виробничої програми та оцінювання її виконання

Поняття виробничої програми. Значення та завдання аналітичного обґрунтування виробничої програми та оцінювання її виконання. Характеристика запропонованої продукції, оцінка можливих ринків збуту та конкурентів, стратегія маркетингу. Вивчення ринку, на якому підприємство планує збувати (реалізовувати) свою продукцію. Рівень попиту і пропозиції на запропонований товар. Аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів, які впливають на рівень попиту на продукцію.

Вивчення сегментації ринку і ринкового агрегування, вивчення мотивів попиту споживача і покупців, виявлення незадоволених потреб.

Поняття стратегії виходу продукції на ринок та її види: стратегія закріплення на ринку; стратегія розширення меж ринку; стратегія удосконалення продукції, стратегія диверсифікації.

Критичний обсяг реалізації продукції, як один із показників оцінки економічної обґрунтованості виробничої програми.

Тема 10. Аналіз реалізації продукції та виконання договірних зобов'язань

Значення і завдання вивчення та оцінювання попиту на продукцію і послуги підприємства, а також місткості ринку для обґрунтування плану виробництва та реалізації продукції. Загальна схема і послідовність проведення аналізу. Система показників і фактори, які визначають рівень попиту на продукцію та послуги. Вивчення функцій кривих попиту, його цінової еластичності для прийняття управлінських рішень.

Аналіз обсягів і динаміки реалізації продукції та послуг. Аналіз виконання договірних зобов'язань по поставках: обсяг, строки, асортимент, якість. Характеристика взаємозв'язків показників випуску, відвантаження та реалізації продукції. Аналіз збуту окремих товарів.

Аналіз виторгу від експорту та факторів його зміни. Аналіз виконання зобов'язань за зовнішньоекономічною діяльністю підприємства та загальних обсягів експортних поставок, а також за асортиментом, за окремими покупцями, за групами країн, за видами поставок і формами розрахунків. Оцінка конкурентоспроможності підприємства на зовнішніх ринках та ефективності експортних операцій.

3. Рекомендована література:

1. Івахненко В.М. Економічний аналіз: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2002. – 189 с.
2. Іващенко В.І., Болюх М.А. Економічний аналіз господарської діяльності. – К.: ЗАТ "НІЧЛАВА", 2001. – 204 с.
3. Мних Е.В., Ференц Н.Д. Економічний аналіз. Навч. посіб. – Львів: Наука, 2000. – 144 с.
4. Попович П.Я. Економічний аналіз та аудит на підприємстві. – Тернопіль: Економічна думка, 1998. – 200 с.
5. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. – Минск: ООО "Новое знание", 1999. – 398 с.

6. Стражев В.И. и др. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности. – Минск: Высшая школа, 1999. – 398 с.
7. Баканов М.И., Шеремет А.Д. Теория экономического анализа. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 416 с.
8. Бандурка А.М., Червяков И.М., Посылкина О.В. Финансово-экономический анализ. – Харьков: Изд-во Харьковского ун-та внутренних дел, 1999. – 394 с.
9. Яцків Т.І. Теорія економічного аналізу. – Львів: Світ, 1993. – 215 с.
10. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. Навч. посіб. – К.: Знання, 2000. – 378 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

**5. Засоби діагностики успішності навчання: комплексний державний
екзамен.**